

Kniha *Až se vyčáslí...*, kterou jsem si vybral jako vzorek, přináší mnoho informací a hodnověrných hodnocení v širších domácích, středoevropských a evropských souvislostech, doložené kritické soudy, úzkostné obavy o obor, jazyk, národ, o vývoj společnosti i o směřování dnešní Evropy. I. Pospíšil ostře (oprávněně!) formuluje otázky k vývoji naší společnosti po roce 1989. Zaznívá v nich autorův hlas proti retušování, zastírání a zamlčování historické minulosti i desítek těch, kteří byli jejími současníky. Správně se domnívá, že je třeba slyšet i druhou (poraženou) stranu, vycházet z historicky konkrétní situace při hodnocení vývoje, literárního díla, autora a prosazovat maximální míru tolerance a vzájemného pochopení. *Zasažené generace je jistě možné odepsat*, píše Ivo Pospíšil, *ale tím nemizí problém minulosti, přítomnosti, tradice, lidské práce, lidského rodu a lidské paměti*.

Kniha je názorným příkladem Pospíšilovy širše odborného záběru. Je v ní v jakémsi tematickém vzorku to, co nacházíme z jeho pera už více než tři desetiletí v českém, slovenském i dalším zahraničním rusistickém, slavistickém periodickém a denním tisku.

Rozsáhlá je Pospíšilova redakční a editorská činnost. Jeho členství v mnoha vědeckých radách vysokých škol, jeho vedení oborových rad a komisí, jeho předsednictví redakčních rad řady časopisů a sdružení i vedení několika Seminářů, Center a Kabinetů dotvářejí hlavní obrysy neuvěřitelně pracovitého, cílevědomého a tvrdošijného prof. PhDr. Iva Pospíšila, DrSc., který již sedmáct let stojí v čele Ústavu slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Ivan Dorovský

Opustil nás slavista Slavomír Wollman

Když jsem byl loni v září v Bělehradě, mnozí tamní rusisté, slavisté i bohemisté se mě vyptávali na profesora Slavomíra **Wollmana**, na jeho zdraví. Byl v léčebně pro dlouhodobě nemocné v Praze. Jejich pozdravy jsem mu vyřídil po návratu telefonicky. Byl velmi potěšen, že jeho jihoslovanští přátelé a kolegové na něho nezapomínají. Říkal mi, že dokončuje svou knihu úvah o slavistice a jejich perspektivách. Nemohl se sice moc pohybovat, ale psychicky byl stále svěží. Proto mě velmi zasáhla zpráva, že prof. dr. Slavomír **Wollman**, DrSc. (3. srpna 1925 – 27. ledna 2012), jeden z nejvýznamnějších českých (československých) slavistů, nás koncem ledna letošního roku navždy opustil.

Slavomír Wollman, syn významného slavisty a znalce literatur jihoslovanských národů Franka Wollmana, absolvoval studia slavistiky a rusistiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Nedlouho po studiích (od roku 1949) začal pracovat ve Slovanském ústavu, který se později stal akademickým ústavem ČSAV. Ve své badatelské činnosti se S. Wollman soustředil zejména na studium staré ruské dramatické tvorby a literárních památek staré ruské literatury, především na Slovo o pluku Igorově. Po několika analytických statích, v nichž sledoval např. vztah Josefa Dobrovského (1955) i Adama Mickiewicze (1957) k této staroruské literární památce, výsledky svého mnohaletého úsilí prezentoval v knižní monografii *Slovo o pluku Igorově jako umělecké dílo* (1958).

Od staroruské dramatiky přešel Slavomír Wollman k širšímu záběru studia dramatu v starých slovanských literaturách. Přednášel o tom na 4. mezinárodním slavistickém sjezdu v Moskvě (1958). V četných studiích a statích se Sl. Wollman zabýval mj. slovanským dramatem a divadlem počátkem 18. století, stavem srovnávacího studia slovanských

literatur, systémem žánrů aj. O žánrové struktuře slovanských literatur referoval na 6. mezinárodním sjezdu slavistů v Praze v polovině srpna 1968.

Jako mnohaletý sekretář Československého (později Českého) komitétu slavistů a československý zástupce v Mezinárodním komitétu slavistů vykonal mnoho pro zpracování teoretických a metodologických otázek slavistiky. Se zásadními referáty vystupoval téměř na všech mezinárodních slavistických sjezdech. Tak např. na 8. mezinárodním slavistickém setkání v Záhřebu (1978) přednesl referát, v němž vystopoval *metodologický základ srovnávacího zkoumání slovanských literatur*. Uvedl v něm mj., že *metody a principy srovnávání slovesných výtvorů různých národů, kulturních oblastí a epoch plynou vždy z určité literární a badatelské praxe a z určité aktuální potřeby*. A jestliže se v tomto referátu pouze zmínil o pojetí historické poetiky slovanských literatur, pak o deset let později jí na varšavském slavistickém sjezdu věnoval samostatné pojednání.

Domníval se, že *slavistika je především věda filologická a že filologie je trvalým jádrem slavistických sjezdů*. Dosud jsem nečetl tak hutné, čtivé, pravdivé, syntetizující a do širokých evropských souvislostí zasazené pojednání o Josefu Dobrovském jako v jeho referátu *Pokračovatelé Dobrovského: etnolingvistické a geokulturní souvislosti v srovnávací slovanské filologii*, předneseném na 13. mezinárodním slavistickém sjezdu v Lublani roku 2003. V něm velmi instruktivně ukázal, že *přerod tradiční klasické filologie* v historikosrovnávací slovanskou filologii byl aktuální již za života Josefa Dobrovského. S. Wollman zdůraznil, že *nástup moderních filologií... byl proces celoevropský a že Dobrovský se ho zúčastnil jako evropská osobnost*. Na bratislavském mezinárodním slavistickém sjezdu (1993) hovořil o slovanských literaturách ve střední Evropě. A v referátu pro ochridský slavistický sjezd (2008) spojil odpověď na otázky, kde vlastně začíná Balkán a jak se Jihoslované účastnili v českém literárním vývoji. *Slovanský jih*, psal S. Wollman, *při vši své skutečné i při té příležitostně vymyšlené etnické, hospodářské a jiné složitosti a rozporuplnosti je pro Čechy svým způsobem ucelenou, celostně vnímanou konstantou více než tisíciletou*.

Ve Slavii, jejímž byl dlouholetým výkonným redaktorem, psal např. o našem pojetí slovanské filologie v poválečném pětadvacetiletí (1945–1970). V některých teoretických a metodologických otázkách prof. dr. Slavomír Wollman, DrSc., navázal na dílo svého otce Franka Wollmana, na jehož práce, zejména na ty o dramatičce slovanského jihu, jsem také vděčně navazoval.

V této krátké vzpomínce na mého učitele, vzácného člověka a tolerantního kolegu nemohu rozebrat všechny jeho nejdůležitější odborné práce. Uvedu aspoň ještě dvě jeho monografie: *Porovnávací metoda v literárnej vede* (1988) a *Česká škola literární komparistiky* (1989). Slavomír Wollman je však autorem mnoha desítek studií, statí, recenzí a odborných zpráv, uveřejněných především ve Slavii a v našem a zahraničním odborném tisku.

Slavomír Wollman byl za svého života nejen vysokoškolským pedagogem, ale také konzultantem, školitelem, recenzentem, oponentem, učitelem a laskavým rádcem a pomocníkem mnoha desítek kandidátů a adeptů slavistické vědy. Aspoň někteří z nich budou jeho odkaz naplňovat.

Ivan Dorovský